

IHMISKAUPAN VASTAISTA TOIMINTAA KOSKEVIEN HALLITUSOHJELMAKIR- JAUSTEN TOIMEENPANON POIKKIHALLINNOLLINEN OHJAUSRYHMÄ 9. KOKOUS

Aika	Perjantai 10.2.2023 klo 9:00–10:30
Paikka	Oikeusministeriö, nh. Rundi tai Teams
Osallistujat	Kansliapäällikkö Pekka Timonen (puheenjohtaja) Osastopäällikkö, ylijohtaja Ville Hinkkanen (varapuheenjohtaja) Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori Venla Roth (pääsihteeri), Katja Repo (pöytäkirjasihteeri) Poliisiylitarkastaja Heidi Kankainen (Teams, klo 9.25 alkaen), SM Erytysisiantuntija Minna Viuhko, STM Neuvotteleva virkamies Anna Bruun (Teams), TEM Oikeuspäällikkö Kaija Suvanto (klo 10.00 saakka), UM Lainsäädäntöneuvos Jyri Inha, VM Opetusneuvos Anna Mikander OKM
Kutsutut asiantuntijat	Hannu Kortelainen, Helsingin poliisi

KOKOUSMUISTIO

- 1) Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00. Hyväksyttiin kokouksen asialista.
- 2) Edellisen kokouksen kokousmuistion hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen kokousmuistio.
- 3) Poliisin valtakunnallisen ihmiskauppa-tutkintaryhmän tulokset tähän mennessä ja arvio ihmiskaupparikollisuuden kehittymisestä (Hannu Kortelainen, Helsingin poliisi)
 - a. Vaihdettiin esityslistan asioiden 3 ja 1 paikkoja

Hannu Kortelainen Helsingin poliisista esitteli tutkintaryhmän tuloksia ja arviota ihmiskaupparikollisuuden kehittymisestä.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä. Hinkkanen kysyi tarkemmin valvonnasta ja automaattisesta tallennuksesta.

Kortelainen vastasi, että automaattinen tallennus ei ole mahdollista, mutta manuaalinen on hyväksytty. Tämä on oikeudellinen tulkinta asiasta.

Hinkkanen pyysi oikeusministeriölle poliisin analyysiä siitä, missä (oikeudelliset) ongelmat ovat.

Kankainen kommentoi olettavansa, että asia liittyyneen LEAN-hankkeen jatkohankkeeseen. Tähän liittyvä materiaali toimitettu oikeusministeriölle.

Puheenjohtaja totesi, että selvitetään, onko materiaali saatu oikeusministeriössä.

Roth kiitti työstä, joka on ollut ansiokasta. Kuten esityksessä todettiin, useat asiat etenevät prosessissa muina kuin ihmiskaupparikoksina. Onko ihmiskauppaan ja lähirikoksiin liittyvissä tunnusmerkistöissä haasteita?

Kortelainen totesi, että ihmiskauppatunnusmerkistö on haasteellinen. Osaamisen kehittämiseksi henkilöstöä on koulutettu ja sen lisäksi poliisi on ollut mukana syyttäjien koulutuksessa. On löydetty tapauksia, joista poliisin näkemyksen mukaan täyttyy ihmiskaupan tunnusmerkistökriteerit, mutta lopulta syyttäjä on ollut eri mieltä (täyttynyt sen sijaan esim. törkeä paritus). Lopulta riippumattomat tuomioistuimet tulkitsevat tunnusmerkistön täyttymistä.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä ja puheenvuoroista.

4) Toimintaohjelman toimeenpanon edistyminen (Venla Roth, OM)

Roth esitteli toimintaohjelman toimeenpanon edistymistä. Paljon on saatu aikaan tällä hallituskaudella. Poliittinen tuki on ollut vahvaa. Myös työn organisointitapa on edistänyt toimeenpanoa merkittävällä tavalla. Vastuutahot ovat myös vahvasti itse sitoutuneet toimeenpanoon. Tätä on edistänyt säännölliset tapaamiset vastuutahojen kanssa. Myös toimintaohjelmaan saatu suhteellisen vähäisenkin rahoitus on ollut merkittävässä roolissa työn onnistumisessa.

Roth kertoi tarkemmin joistain toimintaohjelman toimenpiteiden toimeenpanosta. Myös pohjoismaista yhteistyötä on tiivistetty tällä hallituskaudella. Lisäksi valmistaudutaan Itämeren maiden neuvoston Suomen pj-kauteen, jossa yhtenä aiheena on lapsiin kohdistuva ihmiskauppa ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan.

Roth kertoi toimeenpanon haasteista. Ne liittyvät ihmiskaupan uhrien auttamiseen liittyvään erillislakiin, kuntainfon laatimiseen hyvinvointialueille, sote-ammattilaisille laadittavaan täydennyskoulutukseen ja tiedon lisäämiseen lasten ja nuorten kanssa työstä tekevien ammattilaisten täydennyskoulutukseen.

Puheenjohtaja totesi, että pidetään erillään se, että ollaan tyytyväisiä aikaan saatuun, ja hyväksytään, että jos jokin toimenpide ei ole toteutunut, se todennäköisimmin ei tule toteutumaan. Tilanne pitää uuden hallituskauden kynnyksellä katsoa uudestaan ja pohtia, istuuko toteutumatta jäänyt toimenpide tämän hetkiseen tilanteeseen. Sellaisenaan toteutumatta jääneitä toimenpiteitä ei pidä nostaa uuteen toimintaohjelmaan vain sillä perusteella, että ne jäivät toteutumatta.

Viuhko totesi, että sote-koulutusta koskeva toteamus siitä, että toteutuminen on epävarmaa, on virheellinen. Koulutuskokonaisuus valmistuu joko THL:n yksin laatimana tai THL:n ja auttamisjärjestelmän yhdessä laatimana. On ymmärtänyt, että osittain kyse on vain yksittäisistä kysymyksistä ja niihin liittyvistä risteävistä näkökulmista.

Kankainen totesi, että paljon on saatu aikaiseksi ja toiminta on ollut yhteistyöhaikuista ja määrätietoista. Kuten pj totesi, uuden kauden kynnyksellä tarpeet tulee arvioida uudestaan vallitsevan tilanteen perusteella.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä ja puheenvuoroista.

5) Ohjausryhmän ja työryhmän toimikausien jatkaminen (Venla Roth, OM)

Päätettiin jatkaa sekä ohjausryhmän että työryhmän toimikausia. Näin ollen toimikaudet jatkuvat 2023 loppuun saakka, ellei seuraava hallitus aikanaan toisin päättä. Myös toimintaohjelman toimeenpanokausi jatkuu vuoden 2023 loppuun saakka.

6) Ihmiskaupan vastaiseen työhön liittyvien hallitusohjelmakorttien valmistelu (Venla Roth, OM)

Roth esitteli ensin lyhyesti ihmiskaupan vastaisen työn nykytilaa ja mihin tällä hallituskaudella on päästy. Työtä tulee jatkaa, koska ilmiö muuttuu ja saa uusia muotoja ja ilmenemistapoja. Tilanteeseen vaikuttavat myös Suomea laajemmat kehityskulut, kuten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Tulevaisuudessa todennäköisesti lisääntyvä työperäinen maahanmuutto myös vaikuttaa. Näin ollen työtä tulee jatkaa.

Roth esitteli ehdotuksia tuleviksi toimenpiteiksi. Näitä ovat mm. ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma, ihmiskauppatutkintaryhmän rahoituksen pysyvä turvaaminen, väkivallan vastaisen työn organisointi hyvinvointialueilla, työperäisen hyväksikäytön vastainen toimenpideohjelma ja viranomaisten tiedonvaihdon kehittäminen.

Inha totesi, että asia on todella tärkeä ja jutut ovat kasvamaan päin. Tämä tiedostetaan hallinnossa. Jatkotyössä kannattaisi keskittyä HO-neuvotteluitakin silmällä pitäen siihen, mitä on järkevää tilannekuvan perusteella tehdä, ja minkälaista resurssointia se vaatii. Keskustelu on edelleen ollut vähän sellaista, että hallinnonalat tekevät omia ehdotuksiaan, mutta kokonaiskoordinaationäkymä puuttuu. Näiden

kahden asian pitäisi kohdata nykyistä paremmin. Tähän kannattaisi panostaa myös tulevan hallitusohjelman laatimisen kynnyksellä ja myös riittävän selkeästi tuoda kokonaisuus esiin sekä konkretiaa resursseista. Neuvotteluissa tulee olemaan paljon kysymyksiä ja finanssipoliittinen tilanne lähes ennätyksellisen haastava.

Viuhko kommentoi erityisesti väkivallan vastaisen työn keskitettyä organisointia hyvinvointialueilla. Ehdotus on varsin hyvin linjassa STM:n omienkin ajatusten kanssa. Turvallinen ja tuettu asumispalvelu on jossain määrin problemaattinen asia, erityisesti jos asiasta pitäisi säätää laissa. Asiaa on selvitetty tällä kaudella ja todettu ettei säätäminen ole tarkoituksenmukaista.

Kankainen painotti riittävällä rahoituksella saatuja tuloksia. Ehdotukset ovat kannatettavia. Ihmiskauppa-tutkintaryhmän tulokset puhuvat puolestaan. Määrärahaso poliisilla on ollut matala, ja SM:ssä ponnistellaan, jotta tasoa saataisiin korotettua.

Bruun kommentoi työperäisen hyväksikäytön vastaista strategiaa. Tarkemman toimenpideohjelman laatimisen tarve seuraavalla hallituskaudella on tunnistettu. Viranomaisyhteistyö, tietojenvaihto, ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön tunnistamisen edistäminen, uhrien aseman parantaminen sekä kotoutumisen edistäminen ovat tunnistettuja teemoja, joihin tulee keskittyä. Rothin ehdotus näihin liittyen on TEM:n näkökulmasta oikein hyvä.

Suvanto kommentoi pitävänsä VM:n puheenvuoroa erittäin hyvänä.

Puheenjohtaja kommentoi, että HO-valmistelua tehdään juuri niin, että myös resurssikysymykset otetaan huomioon. Koordinaattorin asema on sellainen, että hänen tulee tehdä hallinnonalojen teemojen priorisointia.

Roth kommentoi tämän kuulostavan oikein hyvältä. Inhan puheenvuoroon liittyen pohtii tapaa edetä. Olisiko yksi vaihtoehto laatia yksi yhteinen tilannekuvapaperi?

Hinkkanen kysyi, onko esim. TEM:ltä tulossa oma HO-kortti liittyen työperäisen hyväksikäytön vastaiseen strategiaan?

Inha näkee asian tehokkuus- ja tarkoituksenmukaisuuskysymyksien kautta. Tämän asian kannattaa olla tehokkaasti esillä toimintojen jatkuvuudenkin kannalta. Kannattaisi tehdä kokonaisuus, jossa on kokonaisresurssitarve esitetty. Näin kokonaisuus olisi parhaiten hahmotettavissa.

Puheenjohtaja totesi, että etenemme tällä tavalla. Koordinaattori koordinoi valmistelua ja tarvittaessa priorisoi hankkeita. Haluaisi kytkeä taustaan sen, että ihmiskaupan vastaisen työn tehostamisen ja siinä onnistumisen kannalta on tärkeää, että

työperäistä maahanmuuttoa voidaan kasvattaa kestäväällä tavalla. Yhteys työperäiseen hyväksikäyttöön ja maahanmuuttajien työllistymiseen kannattaa nostaa HO-kortissa esille.

Bruun kommentoi, että näiden asioiden yhteys on tunnustettu TEM:ssä. Aiheesta on laadittu TEM:ssä kortti. Koordinaatio on tärkeää ja mitä enemmän korteissa on samoja asioita, sitä parempi. Rothin esityksessä oleva on hyvin linjassa TEM:n omien ajatusten kanssa.

Puheenjohtaja totesi, että tämän pohjalta Roth ja Repo rakentavat horisontaalista HO-korttia ja laativat siihen myös resurssiesityksen. Suhtaudutaan herkillä korvalla myös niihin herkkyksiin, joita eri hallinnonaloilla voi olla.

Viuhko kommentoi, että kirjauksia voi olla tarpeen hieman muokata. STM:n näkökulmasta ihmiskaupan vastainen työ kannattaa yhdistää väkivallan vastaiseen työhön.

Hinkkanen kommentoi, että oikeusministeriössä on jo työryhmä toiminnassa väkivallan vastaiseen työhön ja hyvinvointialueiden toimintaan liittyen, joka tulee myös ottaa huomioon.

7) Muut asiat

Roth kertoi lyhyesti työvoiman hyväksikäytön vastaisesta strategiasta, joka julkaistaan pian VN:n periaatepäätöksenä.

Bruun toi esiin TEM:n äskettäin julkaiseman tiedotteen marjanpoimijoita koskevasta valmistelusta: [Marjanpoimijoiden asemaa koskevaan valmisteluun otetaan aikalisä \(valtioneuvosto.fi\)](#)

8) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.27.